

Libri quarti de consolatione theologie

Job afflicti

Inter coeuos Job vir honestior
Multa resurgens prole beator
Simplex tremiscens te de' optime
Rectus fidelis criminis inscius
Gentes coas exuperans nimis
Gazais et amplo velligero grege
Bobus camelis atq; laborib'
Aptis asellis plurima turbaq;
Scruiere debens magnifice fuit
Talem flagellis expetijt sathan
Tentare duris non aliter valet
Vlti malignis viribus vspsiam
Vt det supremus fas dñs sibi
Laxis habentis hinc furiosior
Tradit ruine prinus oia
Septena proles dum bibit ac edit
Tres et sorores obruit hos dom'
Conuulsa venti turbie funditus
Job vero vna rupe manetior
Ferri recocti robore durior
Spes cuius alte fixa petre fuit
Supplex deo mox lumina dirigit
Grates rependens religiosius
Si que dedisti vix pereant ait
Fiat voluntas iure de' tua
Vinc edocemur cuncta per aspera
Ad que misellos currere conuenit
Quis deprecand' na de' vnic'
Sontes repurgat trux tribulatio
Ac innocentes roborat pbat
Cuiusq; dicat me's bene subdita
Que commodasti si repetis pater
Grat' libenter restituo: cape.
Vltis p latrones ense vel ignibus
Aufferre: lino. gratius accipis
Vt forte q; si pauperibus darem
Si te vocante non satis audio
Compelle vestes dilaceras trahe
Demum: prout vis dummo sim tutus
Explicit tertius

Incipit liber quartus Prosa prima

In qua loquit de trepidatione conscientie humane respectu iudiciorum dei Et quod nihilominus labores assumendi sunt pro republica et adiutorio aliorum fundando se in doctrina sacra

Monachus

Volueris diebus locutus es o volucer quemadmodum pegrin' n' suam in theologia qrit consolationem in oib' q circumstant eni tribulationibus nunc p tua fide edicito nisi quid non penitet eni plurimorum q vel in francia vel in generali concilio gessisse meminit modo circa cessionem et electionem contedentur de papatu: scribendo de p'ate p'clij. mo circa casus fidei ea p'sertim q detestat homicidia sine legitima auctoritate perpetrata cu sequelis suis. Que ca totius perturbationis inelytu fracie regnu discerpentis. vt aiunt seminarium fuit. q. uis aliam dent alij cupidinem effrenem dñandi vel vindictam expetendi nunqd no aliquibus saltē scrupulis sua p'scia remordet.

Volucer Quis gloriabit o monache mundū cor se habē. q's dixerit innocens et mundus sum. Quis no p'stitur? In iudicij dei terribilis i p'silijs sup filios hominū no trepidauerit? Hic afflicto Job Verebar oia opa mea ait deo sciens q no pecceres delinquenti. Et iterum. si voluerit mecum p'tendere no potero respondē vnum p mille. Cui conformis ē orō pphetica. Non intres i iudiciū cuz seruo tuo dñe. q non iustificabit i p'spectu tuo omnis viuēs. Et rursus. Si iniquitates obseruaueris dñe. dñe q's sustinebit. Porro qd Iudas se cu ceteris iuolucis sibi q vilescens. hūili p'ssidio p'tulerit legim'. omēs iusticie n're tē pān' menstruate. Quis igitur iusticias suas velut gloriabund' ostētauerit deo plus q; pannū cōfusiōis sue mulier viro. que deniq; no exterruerit apostoli x'bi dicentis. Nihil mihi conscius sum. q no in b iustificatus sū. Causā reddidisse videtur sapiēs. Timide sunt inqt et incerte omnes puidētie n're. Et alibi. Prauū cor hois et inscrutabile q's pgnoscerit illud.

Monach' Quid igit agit p serenatione conscientie sue vt deo sit in pace loc' su'. ipeq; dormiat in id ipz. Volucer Doctrinā cōsulit quā theologica tradit

Prosa prima ⁊ Retrū primū

schola. iudicat aliter agendū esse de scrupulis inquietis orientibus ex his que p̄terita sunt. Aliter super his que agibilia futura respiciunt. fatetur ex preteritis profecto se timere neq; timorē hunc abijcit. Auget potius coram iudice deo: ita tamen ne desperet sup̄ mīa eius s; in solidiorē spem assurgat. formidat ne forte posuerit sibi laqueos inimicus latentes et abditos in via hac veritatis qua ambulabat. Neq; enim dubius s; certissimus est id ipsuz quod prosecutus ē veritatem esse catholicā. Cuius oppositos errores impios atq; pestiferos exterminari querebat ordine iudiciario. Ita enī se iudicat obligatum firmiter credere ⁊ nullatenus dubitare de noticia ac intellectu diuinorū preceptorū. Alioquin se si delem quo pacto reputaret. Cū scriptuz sit dubius in fide: infidelis est? qd̄ utiq; veritatē h; duz q; illa dubitat que per eruditionem sacre scripture certa tenet ⁊ explicita fide tenere. Neq; enim generalis suffecerit credulitas in multis nisi particularis affuerit. plus aut minus iuxta personarum ⁊ eruditionū qualitatem. Verum si iuxta hoc iter veritatis posuerit scandalum angelus sathane q̄ se transfiguratur in angelum lucis non ita est vsquequaq; certus neq; sit si scuto veritatis ita protegerit eum deus q̄ timere non habuerit a timore nocturno. a sagitta volante in die a negocio perambulante in tenebris ab incurso et demonio meridiano. Demoniuz plane meridianum dixerunt sancti quod et fallit et sub specie tamen boni non qualiscunq; sed magni boni fallaciam tegit. Hic ē laqueus magnorū viroz dum magni nō humiles sunt in oculis suis dū proprie magis q̄ aliene innituntur prudētie. dū extollunt se in cogitatione sua sicut taurus: dū preterea sic agūt quasi facti ⁊ si nō verbo dicerēt manus nostra excelsa. et non dñs hec oīa fecit q̄ppe dum p̄uenire monitiones suas arrogātia sup̄ba non subsequi in humilitate lachrymis ⁊ māsuētudine sepius inueniunt. Deniq; supra modum terribile est illud sapiētis tonitruū. Est via q̄ videt homini iusta

et nouissima eius ducunt ad mortē. Beatus igitur vir sapientis testimonio q̄ sp̄s est pauidus. q̄ nisi in timore dei se instanter tenuerit: cito subuertet domus sua. Noli propterea mirari Donache si tales inter recordationes positus pauet ⁊ extimescat p̄sertim cum perfectā charitatē q̄ foras mittit timorē non se p̄sumat adeptum vtinā h̄re se cognosceret minimam vel imperfectā. Donachus. **Exterruisti me talia d̄ timore dillerēs. et in hos me trulisti scrupulos dubie q̄stionis si p̄ prosperitate reipublice. si p̄ defensione veritatis catholice. si p̄ erratū vel delinquentiū correctōe quibus hoīm se debeat exponē sed sedere solitariū et reputare sapientē esse q̄ non curat in cuius manu mundus sit. Nā si bene precipiunt qui docent nihil esse agēdum qd̄ dubiuz est an bonū sit. exponit enī se periculo. Et qui amat periculuz dicit sapiens: peribit in illo. Quis audeat sub tanta rerum humanarū incertitudine quidpiāz deinceps palam p̄sequēdū amplecti. Volucer Audebit si certus fuerit ex doctrina sacra q̄ fundata sit in iusticia fidei prosecutio sua p̄ qua certādū est vsq; ad mortem corporis vel in anima deterius moriēdum.**

Primū metz iiii

In quo dat ratio cur de^o legē naturalē dedit in scriptis lapideis. de h̄ic in enāgelica lege repetiuit

LEX in tabellis a deo binis olim insculpta petrinis. ē p̄tinēs decē precepta nature qd̄ idcirco fuit legem q̄ impressam p̄ indelebile lumē p̄ nostris in cordib; fuscauat. Nox criminum nubesq; flagicioz obscura nec non p̄tinax suctudo que prima circa vera mentiri facit. In moribus secte docent hoc impie. Illuxit ergo summi velle p̄ fidem. Rursus iubens signis et in miraculis. Mādata serues hec dei vigil tui. Si non mori vel perire funditus vis.

Prosa sc̄da quarti

In qua ponit diffuse distinctio de tri/

Prosa secunda

certitudo moralis ex euidencia demon-
strationis sed ex probabilibus cōiectu-
ris grossis et figuralibus magis ad vnā
p̄tē q̄ ad alteram. **T**alem certitudinem
si penitus negauerint academici. si nō
eaz preterea sufficientē dixerit ad aliqd̄
moraliter operari. viderint qua ratioe
presumpserint aliqd̄ vel agere bonum
vel omittēre malū. **C**ōformiter ad iudi-
cium rationis quale debet eē certum si
eēt certa est in se virtus. alioquin v̄r̄
non est. **D**onach? **A**nimaduerto vo-
lucer qm̄ ex prima certitudine multa pos-
sumus et debemus nos fideles sine scrupulo
corde credere ad iusticiā. et ore p̄fi-
teri ad salutem. p̄sequi defendē et tueri
p̄s q̄ vacillet v̄l auferatur a nobis hu-
iusmodi certitudo. **I**ntelligo p̄tē q̄ i-
agilibus humanis que tantaz h̄nt veri-
tatem. (dicente **A**r. vt experientia teste
vt casu magis q̄ arte constare videant̄
) Sufficit tertia certitudo qualis nō sp̄
scrupulos oēs abijcit sufficit vt contem-
nēt vel superet sic operādo quasi nō
sint. **S**z qua rōe possit hoc fieri scire cu-
pio quid aduena n̄r in his agat. **V**o-
lucer **D**e scrupulis sicut predixim̄ iu-
dicat alit̄ agendū eē dū oriunt̄ ex p̄teri-
tis. alit̄ dū i eis q̄ agēda sūt occurrerit.
De p̄teritis q̄dem opib̄ iā amplectitur
Gregorij iusticiam. **B**onarū mētium ē ibi
culpā agnosce vbi culpa non ē. **C**onfor-
miter et ad illud **I**ust? in principio ac-
cusator est sui. **C**onstituens itaqz se corā
tremendo tribunali districti iudicij dei
consciā p̄p̄iam audit et sustinet accu-
santem euz. quāto maiori seueritate scit
et p̄t. quatenus fiat ei sp̄s tribula-
tus et ingens confusio p̄tricio et humili-
atio cordis. ita vt cadat a se p̄ oīmodaz
p̄p̄ie defensionis desperationez. neqz ei
vult cum diuina iusticia contendere ne-
qz consciē p̄ iusticia testimonium feren-
ti contra se reuz s̄lētū imponē. suadet
potius vt clamet vocibus magnis.
Iste est equissime iudex deus. iste qui p̄
iusto iudicio tuo damnandus est. peccauit
ei i talibus et talibus sup̄ numeruz
arene maris vt p̄tā sua vix totus cape-
re possit mundus. **S**unt enī abyssus mul-

ta et tenebrosa nimis q̄ altam sibi dam-
nationis abyssum meruerunt et inuocāt
Et hoc dñe deus in voce cataractarū tu-
aruz. hoc ē viarum tuaruz inscrutabiliuz
et iudicioruz occultorū in quibz hō p̄stitu-
t? vidē nō p̄t an amore vel odio dignus
sit. neqz p̄gnoscere de suis superioribz qm̄
tūcunqz iusta videant̄ q̄ terminent sine
aut qua districtiōe iudicent. **A**ccusatus
inter talia reus non defensoris s̄z accu-
satoris testis et iudicis in se p̄tes agit
exaggerans quantum p̄t. **Q**ui etiam si
toti? populi christiani fudis̄ sanguinē
sperat in illo apostolico verbo si nos iudi-
carem? non vtiqz iudicemur. **Q**uo cō-
tra fit i hūanis iudicijs qm̄ cōfidenti cri-
men mors infer. apud deū hō apud quē
ē mīa et copiosa redemptio. **M**ia hic dū
vīuim? superexaltat iudiciū quo fit vt
damnād? i curia iusticie habeat aditum
cum fiducia ad thronū gr̄e ei? q̄ saluat
damnantes se. absolutionē cōferens in
auxilio oportuno. precipue si dimiserit
homo ex corde debitoribz suis. vt p̄ci-
pes velit eos fieri glorie neqz v̄dictaz
qr̄e cupiat s̄z oret p̄ salute sua. q̄ fit vt si
dent dicat deo. bullas venie sue prestā
de h̄ns. dimitte nobis debita n̄ra sicut et
nos dimittim? debitoribz n̄ris. **D**onach?

Talia frequenter audiui volucer. **S**z
qualit̄ absqz mēdacio vel fictiōe potest
i multis tale aliqd̄ agi non satis aptuz
ē. **E**sto nempe q̄ de p̄teritis opibz? scrupuli
sint in consciā nō idcirco reaz se iu-
dicare h̄z. **E**st ei scrupul? vacillatio q̄dā
dubitatio vel formido cōsurgens ex ali-
q̄bz p̄iecturis debilibus et incertis. **A**li-
oquin si ex vehementibus argumentis
et p̄babilioribz p̄ hac p̄te q̄ p̄ altera du-
bitatio cōsurgēt iam non scrupul? sol?
vel leuis trepidatio dici deberet s̄z mo-
ralis de trāsgressiōe certitudo. **D**ixit hō
neqz cautū videret si p̄t h̄mōi scrupu-
los consciā testificationem vel damna-
tionem ferret certam. **N**unqd̄ interro-
gata ab hoībus vel acriter a seipsa men-
turi sibi volens respondebit propter so-
los scrupulos se in veritate ream se cri-
miosam se damnandam existē? nōne ma-
gis i hoc casu de merito q̄ de p̄tō et
L iij

Libri quarti de consolatione theologie

ita potius de saluatione q̄ de damnatio-
ne p̄sumit. Quo pacto fert igit̄ contra
semetip̄am damnationis suam? Auget
dubitationē apostoli dictū. **U**hi inquit
p̄ minimo ē vt a vobis iudicer vel ab
humano die s̄ neq; me ip̄z diiudico qui
tamen alibi se primum fatec̄ in t̄ peccato
res? venit inquit de? saluos facere p̄cō-
res q̄rum prim' ego sum. **O**ro qualē ad
ista responsionem aduena noster daret.

Volucer Qualē nimirū dat aposto-
l' dum subdit ad preallegatū q̄sdā ver-
bum. q̄ me iudicat dñs ē t̄ alibi. **S**cio q̄
in me non habitat bonum. conformiter
ad illud ch̄isti. **Q**ui ex p̄rijs loquit̄: mē
dax est. **C**ertissima igit̄ non scrupulosa
rōne tenere debet omnis homo viuens
qm̄ sine gr̄a dei damnatus ē. quap̄opt
humiliet se homo quātū potuerit. sibi vi-
lescat. se desiciat. se conculcet ī recogita-
tione sua q̄ non haberet q̄d deo damnā-
ti respōderet. quid obijceret dicēti. ami-
ce non facio tibi iniuriā. accipe q̄d tuū
est et vade. **Q**uid ē at̄ illud tuū nisi pec-
catū/nisi mendaciū? **L**egisti q̄ sanctus
abbas agathon moriens fratrib' inter-
rogantib' an timeret t̄ an in operib' su-
is confideret: respondit. **I**n veritate ti-
meo neq; confido in opibus meis quo-
usq; venero ante deum. qm̄ alia sunt iu-
dicia dei alia hoīm. **M**onachus. **T**o-
tus crede mihi volucer horrore concu-
tior totus merore tabesco. totus ī deso-
lationem et in quandā velut desperati-
onem deijctor hec audiens. nec quid de
p̄teritis nec de futuris agaz scio. **V**o-
lucer. **A**uero german' tu' hac p̄sidera-
tione sic vti nūc vt inter tot premen-
tia mundi mala. in tot hostiles carnis
ac demonis molestias p̄ ipsam dño pro-
picio fortiorē assurgē q̄rat in spem. solis-
diorē p̄solationē. t̄ in trāquillion pa-
ce quiescere cui' rōnem t̄ modū colloca-
tio disci prioris expōsiut. **M**onach'.
Memini. p̄ desperationē eī ad spem ve-
nire docuisti. causant nūbitominus scrupuli
tales inquietudinem mentis. quaz
fluctuare faciunt. a qua sicut musce mori-
entes p̄dit suauitatē odoris. i. deuotio-
nis t̄ amoris sentimentū. **E**uigilare de-

num p̄pellunt t̄ exuscitare dilectam p̄-
usq; ip̄a vclit. **V**olucer. **A**ccipito cō-
silium.

Secundū metz̄ iiii.

In q̄ docemur qualit̄ vti debeam' scrupulis
quēntibus ex p̄teritis culpis

Sicuti tabescit in te
Scrulpulis exagitātū
Cor gemens t̄ anxiatū

Persta fortius in spe

Filijs suis quid obest

Prouida cura patris scit

Pane filiorū seruus

Et quandoq; cibatur

Sic cibo serui frequenter

Paru' vescitur heres

Glorietur vt nequaquā

Et speret cor vtrinq;

Proximū solet iuuamen

Fieri contribulatis

Nonne fluct' et p̄celle

Expurgant mare crebro

Parturit filiū mater

Sz non absq; dolore

Letus alacrisq; fies

Dorū ple beatus

Si memor dei recusas

Hic solamen habere

Prosa tertia quarti

In qua fit iterū sermo sup eadē re do-
cendo q̄ serenatio conscie p̄ sentimēta
deuota n̄ ē signū efficac̄ diue gr̄e gratū
facientis. **A**ddit de mō se habēdi res-
p̄ctū scrupuloz consurgētium circa ea q̄
sūt postēi' agēda. t̄ qualis certitudo sus-
ficiat t̄ vñ colligit̄

Monachus

Oro quis blandimenta mūdi su-
pauerit. quis adimpleuerit pro-
phetiā votū: letet̄ cor meū vt ri-
meat nomē tuū? **Q**uis ad sacrificiū salu-
tis offerendū accedere presumpserit si
fuerit alien' a dulcedie dei: si aruerit sic
mons gelboe in q̄ nec ros desup refru-
gerās nec pluuia rigās t̄ secūdans ca-
dat s̄ sit sibi celum eneuz et terra ferrea
deserta t̄ inaquosa? **V**olucer. **P**lu-

Prosa tertia

rimos crede mihi sefellit nimia sentimē
toꝝ hūmōi conq̄sitiō seu cupido. hoc in
tur elupinis et begardis. hoc in quibus/
dam deuotis non s̄m sciam expertū est
qui deliramēta cordis sui p̄ dei sentimē
tis amplexantes turpiter errauerūt. **A**
lij frustra conati sunt ad nihil passiōabi
liter affici cum sentiret apostol⁹ aliaz le
gem repugnantē. **A**lij ita deo se voluer
rūt tradere q̄ om̄ia de⁹ ageret ī eis: t̄m̄
mō passiue se habentibus. **A**lij p̄ vniō
nem apicis mentalis cum sp̄s̄sancto tra
dunt haberi sciam mysticā de deo. Ita
t̄m̄ q̄ deus non apprehendat sub quacū
q̄ rōne vel entis vel veri vel boni. **S**
z ab istis et a prioribus inquiri vbi me
ritū erit si dilectionis voluntarie null⁹
habeat actus? **A**uero qua rōne debeat
cor tuū mednas inter scrupuloꝝ ac tēta
tionū agitationes se gerere te doceat ex
emplū palpabile. **S**tunt naute quodaz
vasculo in quo sup̄ cuspidem erectā li
brata ē ex insuerso volubilis acus fer
rea. cui⁹ acies affecta ē p̄ magnetē q̄ fit
vt in polum articū assidua sit sua dire
ctio. **N**on aliter cor affectū dei dilectōis:
in fide et spe ferri conuenit ī deū. **P**or
ro sicut ex motu vasis cōtinētis acum
agitat⁹ acus aliorū nunc dextroꝝ nūc
sinistroꝝ. redit t̄m̄ sp̄ in id ipsum dum
quiescere sinūt. **C**onformit̄ turbationē
aut vacillationē cor pati videt̄ ex ser
pulosi⁹ motib⁹ mō p̄ has mō p̄ illas pas
sionū fluctuatiōes. maneat attamē diui
n⁹ amor firm⁹ saltim in habitu qd̄ suffi
cit si non penit⁹ eiecerit ip̄m hō. **E**t ita
sufficit vt aliq̄s inueniat constātor resi
stē p̄ctis. immo corp⁹ exponē martyrio.
carens actu talibus sentimentis q̄s ali⁹
abundant̄ plen⁹ eis. **Q**uare p̄ signū istū
sensibilis suauitatis inefficacit̄ arguere
charitatē dei si nō affuerit comites cha
ritatis signate p̄ apostolum. **C**haritas
inquit patiens est: benigna ē cum reliq̄s
quas subiungit. **I**taq̄ si fides si spes si
cetera virtutes informes esse possūt dū
deest charitas effugiens a facie latentis
superbie cur non poterit hec expta suau
itas? **G**ustas igit̄ hanc suauitatem vtē
eum humilitate et gratiaz actiōe. gustu

cares fer in patiaz māsuētudie. attē dēs
q̄ aliq̄n demon abutit̄ naturali bono te
neri cordis vt ē in mulieribus. sicut ecō
uerso pōt̄ gr̄a naturale bonū tale in ad
iutorū sui sumere vt vehemētorz cre
brior inualescar spiritualis deuotio. **S**
z dū surrepit supbia (quib⁹ ei non insidie
tur que vexare voluit apostolū?) tollit̄
hec par interior. reditq̄ colaphisatio tē
tationis custos hūilitatis. q̄ casu suffici
at gr̄a dei. **N**ec more generatiōis prauē
et peruerse diuinū sibi deuotionis signū
querat. **M**onachus **E**cce relabunur
in id qd̄ ab initio q̄situm est. qua ratiōe
poterit aliquis quicq̄s aggredi sub du
bio constitutus an agat recte si ex inter
riou conscientie motu sufficiens certi
tudo non habet? **P**eribit deniq̄ om̄is
ars distinguēdi veras a falsis immisso
nes p̄phetias aut reuelationes. **V**olu
cer **P**abes sup̄ hoc vltimo scripta nō
paucā pegrini n̄ri. **P**rimū x̄o respectu
eoz que futura sunt: de preteritis q̄ppe
iā dixim⁹ sic obseruare conuenit vt non
reputet̄ culpa vbi culpa non est. **A**lioq̄n
causat̄ erronea conscia p̄ quā si qd̄libet
attētet̄ fieri iā culpa ē si fluctuet anim⁹.
Preterea sub hac dubitatione velut ad
vtrumlibz nesciens quid actur⁹ sit confi
lium ē. vt nō agat. qm̄ exponet̄ se discri
mini quo casu certum habeat q̄ peccat.
Quis igit̄ quicq̄s securus agere. certus
sis illud esse bonū neq̄ virtuti contra
rium. **S**z refert qua certitudine. sufficit
nempe certitudo moralis qualē vocau
imus vt vel non sis in peccato dū facis
quod ī te ēi aut saltē peccatum non in
curris nouum p̄ temeritatem. exempli
gr̄a celebrādi. orta ē ei ex diligētia tue p̄
paratiōis excusatio. **C**eterz moralis hec
certitudo p̄ doctrinā calligit̄ altero triū
mōꝝ. vnus puēit ex alteri⁹ auctoritate.
Alter ex pp̄ria eruditōe. **T**ertius ab ex
perimentalī p̄suēdūe. **S**ub p̄mo viuūt
incipientes z animales. s̄b sc̄do p̄ficien
tes et rōnales. sub tertio perfecti z sp̄s̄a
les. **C**onsonat p̄hs tradens tres hoīm
maneries ad doctrinam inueniri. **P**au
ci per seip̄sos dociles sunt p̄pter clarā
sue complexionis armoniam. addo vel
C iij

Libri quarti de consolatione theologie

aliam gratiam gratis datā qua faciliter agenda percipiunt. scripturas ut Aug⁹ intelligit. Multi per alios erudiuntur recipientes ab eis intelligentiā scripturarum aut si nequeunt credunt saltē dicentibus et obediunt. Tertium genus desperatum ē ad doctrinam qui neque doceri possunt neque docentibus assentire volunt. quibus relictis (sicut ei plus dyscholi quam multa ex brutis que per humanam domantur industriam. ut canes ut equi ut simice ut aues alique) fiat sermo de reliquis puta que religionum instituendarum principalis causa fuit auctoritas regimī cui magis obedientia prestaretur quam proprie rationi que in plurimis dubia valde est. debilis. et incerta. Prevalere similiter habet hec auctoritas respectu iuniorum quorum libet ad magistros. vel patres. quoniam iudicium proprie rationis vel nullum vel imperfectum habet. hoc pythagore schola servabat. Sic iubet dominus dicens. Interroga patres tuos et dicent tibi. maiores tuos: et annuntiabunt tibi. Maiores intelligo qui multis experimentis eruditi sunt in agibilibus humanis quorum iudicia tradit Aristoteles esse recipienda quorum principia propter multa vidisse. Extēditur hoc ad eos que respectu divinum propter consuetudinem exercitatos habent sensus quales iam in solitudine sibi viam sufficientiunt. Superest sancte doctrine modus propositio nostro vicinior vbi sumit in agendis sufficiens et moralis certitudo. Dicitur modus iste nutritur que ex studio sua perscrutatio divinum mandatorum qualem suadet sapiens. Que tibi precepit deus illa cogita sepe et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Et iterum nihil dulcius quam respicere in mandatis dei. Hinc beatus dicit psalmista que in lege domini meditatur die ac nocte. cum ceteris absque numero cadentibus in hac sententiam. Itaque semel in scripturis suis locutus est deus. et id ipsum ait Job non repetet. quoniam sufficienter erudiuntur et consulunt. tamen modo relegantur. puro fidei et integro corde. Valinolis quidem et incredulis tenebrosior inde nascitur errorum caligo quos in hereticis olim ne

scio si amplius nostra hac etate: perspicuum fuit. quando cecutientes facti sunt multi circa fores principiorum moralium que sunt de primis impressionibus nature. que rursus digito proprio scripsit deus in tabulis lapideis ad indelebile memoriam. repetens ea tertio per fidei traditionem in euangelio. Itaque lugere plangere que compellimur

Tertium metrum iiii.

In quo loquitur que precepta legis nature sunt etiam precepta fidei ac legis evangelice. conquerendo de erroribus continentibus circa ea

Aligma quantum perferat seculi fides
Est a fonte tamen lucis origo sua
Per hanc sophie veritas recondita
Quam natura neque insinuasse patet
Revelat ecce paruulis amans eos
Atque docens et cum simplicibus gradit
Sui superbis mente cordis clauditur.
Vult intellectus subsistere ut omnis ei
Petitque sensus omnis ut se denegat
Debet homo totus obsequium domino
Par nempe bestiis peccato factus est
Indiget hinc fidei subditi colla iugo
Ut ambulet vite vias nec offēdat
Pandit qualis sit finis habenda ei
Precepta rursus inculcat prius data
Nam mos perversus obnubilat ea
His ingredi vitam mandata conserva
Roborat hic decadem christi in alia leuans
Simpliciter per se nota precepta decem
Pens scelerata docet falsa vel ambigua
In his fides fit obscurior plena
Veridice palpans amodo quid superest
Iesu benigne quid potest magis tua
Exterius legem tradere ludibrio
Vodos et regulas viuendi deinceps
Quos his eversis plebs tua suscipiet

Prosa quarta iiii

In qua loquitur incidentem de theologia et iuristis quales esse deberent et quales aliqui sunt. Concludendo que in morali negotio non potest vniuersalis ars tradit que proferre sufficiat certitudinem in particulari. Quilibet agibili quin consurgere possint scrupuli mentis inquietantur

Prosa quarta

Monachus

Hec est volucer q̄ stomachabar
nup̄ mecum dum theologiaz est
ferres unde fit q̄ nonnullos ex
theologis experimur in nullo melioēs
vniā non deteriores ceteris hominib⁹

Volucer **N**olo monache de aliena
vita theologorū. nec aliorum scrutator
esse vel censor curiosus. **H**oc vni⁹ cre
didi propter quod ⁊ locutus sū q̄ thei
ologia non admixta fidei spei ⁊ charita
ti inflat et officit. quēadmodū de philo
sophia romanorū refert apostol⁹ qm̄ pp̄t
ingratitude datū sunt sup̄ alios ho/
mies in reprobū sensū. **C**ausam reddit
q̄ cū p̄gnouissent nō sicut deū glorifica
uerunt. neq; gr̄as egerūt. **I**ngratitudi
nem hō maiorē esse in contemptu vel
abusu theologie q̄ phie nemo dubita
uerit. **P**ropterea sicut apud **C**iceronem
orator describit q̄ ē vir bon⁹ dicēdi pe
rit⁹. **I**ta theologū nominam⁹ virū bonū
in sacris litteris eruditum. non qdē er
uditioē soli⁹ intellect⁹ h̄ multo magis
affectus vt ea q̄ per theologia intelligit
traducat p̄ iugē ruminatiōē in affectū
cordis ⁊ executionē opis quatin⁹ sapia
fm̄ nomē suū sapida fit in bonis suavi
ter et iocūde. ī malis tristabilis ⁊ acerbe.
alioqn̄ tales instar **A**rie ferūt l̄ras dem
natiōis sue. dant aduers⁹ semetipos ex
ore proprio iudiciū. pl⁹ inficiunt ex ēplo
vite q̄ instruat verbo doctrine. **S**acras
deniq; l̄ras impudent̄ suis inquinatis
morb⁹ ⁊ desiderijs subseruire cōpellūt
sensum a sanctis p̄ib⁹ traditū distorqn̄
tes. immo sepe nesciētes. nescia p̄fecto
ē ps magna talū qui se theologie p̄fes
sores iactitāt ita vt experiri stupor sit.
Ideo q̄ppe theologia nesciūt q̄ se cur.
alijs quotidie tradunt. **E**sto sciant. vi
des quemadmodū rō dos hoīm p̄claris
sima vertit̄ reprobis ad suam aliorū q̄
perniciez. **U**niū q̄z quāto melius tanto
furiōsiores eos q̄ ad sobrietatē ip̄o non
vtunt̄. reddit. nō vini vitio h̄ potatūz
Dicta sint hec interim quatenus anio
tuo tristi mos gereret̄ et solueret̄ q̄o
h̄ta: simul vt ea que de theologica con

solatiōe scribim⁹ qualiter et a quibus ac
cipienda sint vtiliter insinuarē. **C**on
fido in dño q̄ apud idiotas solictos ⁊
salute sua in qb⁹ est simplex fides. certa
spes. et suavis charitas insidebūt fructu
osius in anio theologicē snie: ideo non
frustra sunt/ q̄ apud repletos l̄ris gi
gnentibus scientiam illam quaz inflare
dicit apostol⁹. **O**culū hō q̄s nesciat q̄ntū
turbat aut excecatur inflatio. **S**ūt alij min⁹
culpabilis nescio min⁹ tolerabilis erran
tes q̄s ex doctrina dū morales querunt
certitudines nullū lumen rōnis mouet
ad assensū cuiusuis agibilis. cōmō satis
ē si dicere potuerit. **H**oc scriptū ē. hoc
talis doctor in lectura sua sensit. hoc ali
us ita posuit. similes aspicientib⁹ verso
ad solē dorso splendorem ei⁹ in monti
b⁹ quos ad aspectū solis nullus sufficit
ostendit. digit⁹ attollē. **C**ur ita? **Q**uia
deorsum oculum mergere soliti sūt vbi
non aspiciat sol nisi circumuolutus cali
gine. **P**lane. lucis natura nedū sensibi
lis h̄ intelligibilis ita se h̄z. vt quāto lō
g⁹ ab origine p̄tendit eo fiat debilior
crassior et subobscurior. **P**ropterea si
lumen intellectuale iugit̄ ad infima cō
sideranda demergit̄ grossescit ⁊ crasse/
scit quodammodo ineptiq; reddit̄ supio
ra quamuis lucidiora conspiciere. **S**ed
neq; lumen veritatis accipiunt isti nisi
circumuolutum sit quadam veluti cali
gine traductionis humane. **M**ona
chus **E**xperimur id sepe quod dicitis.
Sed quid proinde faciendum sit insi
nua. **V**olucer. **N**onendi sunt ab
ingressu studij non ita figere solam in
constitutionibus suis retinendis. **M**er
moriam vt plurimum mos est: qn̄ exer
ceant intellectū: ratōnemq; consulant:
ex quib⁹ principijs vel moralib⁹ vel the
ologicis originentur huiusmodi consti
tutiones. **I**ta enim fiet vt collustrent
lumine primorum principiorū q̄ si vel
nolūt vel nequeūt credant illustratis.
Recogitent insuper prestanciam hūa
ne conditionis q̄ ad hoc cōdita ē vt to
tum sensibilem mūdū: q̄ per sensū por
tas ingredit̄/imprimendo species suas
atq; simulacra: reducāt ī primū p̄cipiū

Libri quarti de cōsolatiōe theologie

deū cū quadā simplicitate et puritate
Ita pcedēs a deo mūd^o sit eo cōtinue
vtilior in suis p̄tib⁹ q̄ longinquoꝝ put
in elemētis videre est et in solis lumie.
Rursus autē reddi spūalioꝝ magis ac
magis p̄ opationē intellect⁹ agentis in
phantasmata corpalia Ex quibus elicit
sua virtute spēs intelligibiles simplices
et incorporeas Et sicut natum ex carne
sensuum caro erat suo mō sic qd̄ nascit⁹
ex intelligibili spū: spūs est A deo q̄dez
vt non dubitauerit apostolus dicē Qui
adheret deo vnus spūs ē cum eo. Nec
opatio p̄cipue spectat ad eleuatos theo
logos exercitantes se ad theologiā mysti
cam q̄ per abnegationē tēdit in simpli
ficationē. vtz qm̄ venienduz ē ad agibi
hū tractationē: oꝝ rurs⁹ in inferiora re/
spicienda descendē. Alioquin fallent⁹
isti modi ad primos contrario si lumini
principioꝝ herēt adeo q̄ conclusionū
visionē omittēt. exemplo astrologi cā
dentis in foueā dñi ambulās respicit a/
stra Deniq; perfect⁹ erit q̄ studiosa circū
spēctatione versabit in vtroq; hunc iuri
stam theologiū et cum theologo iuristā
iudicabo Quales fuerit p̄m̄ doctores
et quoz sentētijs decretales decreta q̄
compacte sunt Monach⁹ Raros af/
fert etas n̄ra tales: cām scire desidero
Voluer Pauci tolerant laborē stu/
dij. in multīs vel etas vel ingenium vel
sumptus nō suppetūt Euenit p̄terea q̄
mystica agar ancilla videns se peperisse
h̄z cōtemptui saram dñam quā sterilem
existimat Rachel insup fortassis limpi/
dos h̄ns oculos irridet aliqñ mordaci⁹
sororis lye lippitudinē cū se mutuo in/
re sororio conueniat honorare. ipsā q̄q;
agar imperio dñe sue subijci: dictatis q̄
p̄ eā equū fuerat obedire Subinde per/
pendis difficultatē infinitā quā h̄z mo/
rale negociū dñi p̄sequi queritur q̄ non
satis ē intelligere qd̄ verum sit et quid
rectū sicut cadit sub arte tradere. s; par/
ticulares circumstātijs q̄ variabiles s̄t:
neq; sub arte neq; sub doctrina veniunt
Circumspicere necesse est statum in pri
mis reipublice cum morib⁹ eam regen/
tium si iuxta cōsiliū soceri moysi sunt vi

ri potentes timentes deū in quibus sit
veritas et qui oderint anariciam neq;
sit apud eos personarū acceptio nec in/
constantia neq; deprauatum consilium
Alioquin non erit ab eis iudiciū re/
ctū quantuncūq; fuerit postulatum ni
si prouiderit ex alto de⁹ qui p̄ pueros p̄
iniquos p̄ bruta p̄ demones sepi⁹ exer/
cuit iudicia iusta Quia in re thobias ore
diuino locut⁹ ē dum filio iussit consiliū
sp̄a patiēte p̄quirere. omni tpe benedic
deū et pete ab eo vt vias tuas dirigat
et oīa cōsilia tua in ipso p̄maneat. Que
sint autē cōsilia dei aperuit psalmista
loquens ei Cōsiliū meum iustificati
ones tue. non ita tamen vt humanū cō
siliū deserat quod vtiq; debz existima
ri diuinum. si rite humiliter. si deuote. si
obedienter fuerit inquisitum Quale zel
lus feruidus et omnis genēaliter passio
vehemens solet nec petē nec petito vel
ingesto credere Monach⁹ Omitta
m⁹ deinceps ea loqui que sub eruditōe
doctrinali non veniūt. neq; ei moralis
certitudo q̄ntū ex dictis colligo pōt s; vna
regula tradi q̄ sufficiat in omni casu
consciā agentis reddē securā se nō de
liquisse qd̄ ex euentu rerū p̄pendi sepius
solet. Voluer Propterea constitue
te sunt in figura Tres ciuitates refugij
fides. spes. et charitas. continentēs la/
uacrum p̄nie et emunitatis asyli quare
n⁹ pax cōturbata p̄ ea que se fecisse for/
midat hō reformetur. que pax qualiter
obseruanda sit intellige

Quartū metruz iiii

In q̄ docetur quomō pax mētis possit
aut debeat inueniri

PUllera pax summi mun⁹ opimū
Te voluntati sit bona tm̄
Nuncius defert missus ab alto
Nā male menti qualis erit pax.
Sternit lecto sorde repleto
Complet et spinis se vicioꝝ
Qualiū turba dilaceratur
Tractet nūc istuc rursus et illuc
Dissidet secū se q̄ remordet.
Virib⁹ vanis oīpotenti
Stulta guerrā dat more gigantuz

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Prosa quinta

Pugnat e contra qd̄q̄ creatuz
Ius sui regis sedulo seruās.
Si placet fiat vera tibi pax
Ordinatus sit primitus omnis
Notus/affectus nec vagus erret
Queritans extra posse quieto
Se frui mūdo qd̄ nequit eē
Panca pertentet: non alienis
Litis se det h̄ nec habenas
Sensibus laxet. semper anhelct
Legis etne iussa tenere.
Litteris sacris assiduus sit.
Quippe dat pacē zelus eaz
Pacis eterne pignus et arram

Prosa quinta et vl tima libri quarti

In qua pōit̄ sub p̄sona theologie gran
dis oratio cōsolatoria sup̄ casib⁹ huma
nis nominatim illius q̄ tūc franciam cō/
turbabat. Concludēdo sup̄mū cōsolatio
nis theologie gradū ī aī preparatione
ad martyriū

Monachus

ADueniat oro pax ista nobis. At
uero nōdū satis explicuisti que
sit apud peregrinum n̄m cōso
latio specialis delinēns eū in tā confusi
bili rerum tēpestate qualē in florentissi
mo nuper francie regno. nominatim ī ce
leberrima parisiensi ciuitate contigisse
non prorsus ignorat et nos intuemur.
Voluer. Accipe sup̄ istis doctrinā
theologie celit̄ immisse quaz deinceps
non me loqui putato. **Q**uerens o hō
q̄ etate tua multi depereūt qd̄ q̄so no/
uū accidit. h̄z etas oīs mortuos suos q̄
tidie recipit terra mille modis humanū
gen⁹. hos pestis. illos fames. alios gla/
di⁹. multos naufragia. morbi. icēdia. vo
ragines absumunt. q̄ppe terra sūt ⁊ ī t̄/
ram reuertunt̄. **V**entibaris o neq̄ dū
Eue dicenti. **N**e forte moriamur. s̄bintu
listi: nequaq̄. oēs ex tunc capitali suppli
cio adiudicati sūt. **N**il refert q̄s p̄or. q̄s
posterior securi mortis seriat̄. vnum da
bo tibi qd̄ iure confitear esse timendum
q̄ merito vel demerito vitā iamiaz citis/

sime desitura finiat̄ apud iudicē deum.
Scio mecū fateberis. interrogo te re/
spondeat existimatio tua. **M**ortuos q̄s
immatura violenta q̄ nece defles ere/
ptos aut iusta causa pdidit aut iniusta?
si iusta. cur inculpas iusticiā? **C**ur nō le
taris lauans man⁹ tuas in sanguie p̄ō
ris? **S**i iniusta. vide si sobriuz ē eos plā
gere q̄s p̄ iusticia morientes/ brōs ch̄is
appellat? **S**z dices potuerāt iniusti vi
uēdo corrigi. iusti hō pl⁹ ad suā aliorum
q̄ salutē superstites iustificari. **Q**uid si
sordidus sorduisz adhuc si sue damna
tionis assidue penas auxissz **I**ustus hō
vt sepe fit excidisset a iusticia? **P**atz la
tius ista deductio. nonne varij sūt euen
tus belli? **E**t nūc istū nūc illuz consumit
gladi⁹ vt non glorie accindat̄ vt disciat̄
qm̄ nō ē fortūū bellū dicit. **E**cclastes **S**z
ad altiora p̄scendē nostre rōes volūt q̄
nihil casuale. nihil fortuitū tradunt dō.
cuius consilia sup̄ filios hōim humana
curiositas p̄prehendere p̄ singula nō p̄
sumat. **A**tingamus tñ aliqua qualia ex
ppheticis et historicis libris n̄ris fas ē
colligere. **D**estruxerunt assyrij idolatre
quidē sine deo hierusalē sanctā ciuitatē
cū populo. **Q**uid p̄ **I**saiā dicat dñs: au
di. **S**e assur virga furoris mei et bacul⁹.
ip̄e ē ī manu eoz mea indignatio. **S**equit̄
tur **I**pse autē non sic arbitrabit̄. ⁊ cor
eius non ita estimabit̄. sed ad conteren
dū crit cor ei⁹. **E**cce q̄ de⁹ malos de po/
pulo suo: int̄ q̄s nō dubiū fuisse q̄sdam
inocētes: voluit p̄ lōge deteriores affli
gē: q̄les appellat h̄gā furoris sui. q̄uis
obseq̄ deo blasphemī n̄ credēt. qd̄ si ta
le aliqd̄ opat̄ ē mō de⁹ q̄ prātē h̄z vite ⁊
mortis: in cuius conspectu nō iustifica
bit̄ omnis viuēs. **N**onne frequēter ī re
gimine reipublice cupiditas se putat ca
ritatē? cum hec commune bonum. illa p̄
p̄riū commodum sp̄ inq̄rat. **E**sto sit cha
ritas qd̄ si nō adhibuit p̄ sui suozq̄ cu
stodia cōtra pditiosas insidias cautelā
qualē h̄iana p̄t et exigit industria. **Q**uid
si bellissent aduersos infideles aut ad/
uersus exteros sui regis hostes et oc/
cubuisent. felices eos ī altera vita. nō/
ne iudicares nec morte turpi fundos?

Libri quarti de cōsolatiōe theologie

Quod si p̄ntem t̄m respicis vitam terreat apostolus. si in hac vita t̄m sperantes sumus miserabiliores sumus omnib⁹ hoībus. **Q**uis preterea nouit. si ascenderit i aures dñi sabaoth clamor flagicioꝝ scelerū et abominationū qb⁹ vel populus vel rectores et nobiles vel vtriq; forsā peccauerāt q̄s tradidit de⁹ non in man⁹ infidelium vt alias plerūq; qñq; p wādalos et gothos ⁊ humos. aliqñ p alios nominatum p̄t spurcissimaz carnis corruptionem vt aliquibus reuelatio dixit. **E**xposuit suos modo de⁹ cladib⁹ belloꝝ ciuiliū vbi tumultuat populis cōtra nobiles immo sine lege sine ordie nobiles inter se cuz dissecatiōe mutua populoz se destruunt. **P**unit crede mihi de⁹ occultiora sepe delicta per flagella patētia. illa etiam q̄ p contritum cor ⁊ humiliatum delecta p̄deꝝ fuerunt quo ad culpam repetit in penā. **N**unc fit vt aliq̄s p̄ntialit̄ bene viuentes aliqñ comp̄hendat afflictio aut p̄ puo sicut putat delicto nouo grādiōꝝ punitio subsequatur quēadmodū cernē ē in corpis egritudinibus q̄ ad occasionem facilem oriri videntur aut recidiū pati. **S**ed da nullū neq; mō neq; antea precessisse demeritum virtus vel exercet ad meritum vel ad premiū coronat. **A**dde q̄ mutat deus vt placet regna de gente in gentem p̄t in iusticiā ⁊ varios dolos. **N**abugodono for mente captus testis est. testis troia. testis roma. testis daniel de dissipatiōne monarchiarū quatuor principalium. **H**ic enim quelibz res in terris quandā sue durationis periodum atq; vicissitudini subiecta est. sit homo. sit domus. sit ciuitas. sit regnum. sit imperium. **P**utauit preterea dñs sacerdotium. **H**ely iū reuelationem samuēli factā. **C**uius genus saul exterminauit cum ciuitate sacerdotum in ore gladij. viros et mulieres puulos et lactētes. **S**ibi precor attē de vigilanter. **E**st enim p̄posito res ac commoda. vide quis occasionem presterit proximam neci crudelissime sacerdotum ac virorū vestitoꝝ ephor lineo cum mulieribus et puulis et lactentib⁹ et prorsus innocuis cū horrenda demor

litiōe ciuitatis. **N**onne legis q̄ declinauerat dauid ad achimelech sacerdotē s̄i p̄ferat i n̄citate famis panes sanctos cū gladio goliad neuter istic culpabilis. **E**t de dauid testis. **J**es⁹ in euāgelio. **L**icet v⁹ sit bona mente reuerse memorās executus est. **N**ihilomin⁹ saul irricatus mala voluntate destructionem quaz dei voluntas optima se facturam predixerat. **C**anitur in psalmis de deo. **C**onuertit cor eoz non dubinz egyptioꝝ vt odiret populum suum ⁊ dolum facerent in seruos eius. **C**onuertit intellige quia materiam odij et doli ministravit in multiplicatione hebreoz ⁊ in miraculorum p̄ moysen ostensione. **Q**uocirā facile p̄t eē fallax argumentuz. **P**rouenerunt ex istius operatiōe scandala mortes. mala q̄ sine numero. **E**git ergo talis culpabiliter. nihil enim tam bonum quo neq; tia peruersorum nequeat abuti. **E**xemplū in p̄statiōe fidei p̄ martyres clarat. **E**t primo i p̄dicatiōe ch̄i q̄ nō venit pacē mittē in t̄ra sed gladiū. **C**ui⁹ ortus vtiq; diuinus tot innocentes p̄ herodē dedit neci. **C**astigat pater filiū. medic⁹ egrotū ipsi se perimūt. nunquid aiget pater sup filio. medicus sup egrotū p̄niam. q̄ mortis occasionē dedisse vñ sunt. nō puto. **N**otaueris et in p̄nti re quēadmodū pugnauerūt filij israel tribus vicib⁹ contra beniamin ob vindictā pessimi sceleris in vxore leuite. **L**ausa iusta erat et q̄d fortasse miraberis. de derat deus ascensum pugnantib⁹. **Q**uid sunt primo ⁊ itez sc̄do vsq; ad interuentionem quinquaginta milū pugnatorū ex israel. **T**ertia pugna dedit eis purgatis et humiliatis victoriam vsq; ad omnimodam pene deletionem beniamitice tribus. **N**ō discurras per plurima. scrutanti quippe scripturas meas occurrūt talia copiose quoz lectio viuax est et quasi malleus conterens petras. **C**onsoilationem deniq; faciens cōtra mortalū casus inopinatos ⁊ qui iusta dei bonitate videntur indigni. **S**i videntur ait. **E**ccelestes calumnias egenorū ⁊ violēta iudicia. et subuerti iusticiam i p̄uincia. non mireris super hoc negocio qm̄ excello

Prosa quinta

excellior alius est. Et insup vniuerse ter
re rex imperat seruienti. ⁊ ita imperat
vt seruiant sibi etiam nescientes etiam
repugnantes ⁊ odientes vt demones:
Sis nullū ex amicis pdē. vis cos posi
dere trāquille. omnes in deo dilexēs.
suā vitā. suā gloriā. suas diuitias in eo
reconditas habe. vtiq; sicut non pditur
de^o sic amicos cū suā vita gloria diuitijs
sp et vbiq; possidebis. Ceterū nemo de
sperauerit de te iesu bone qm cū iratus
fueris: mie recordaberis. Tu p^o tēpe
statē tranquillū facis. Tu rempublicam
p varias agitatioēs purificare scis. ve
lut ex actione mutua elemētorū nobilio
ra gignis mixta. Apud te sūt innumera
biles modi purgationis et saluationis
electorū. vn^o p ignominia mortis q libe
rat etiam a purgatorijs supplicijs. alius
p ablationē totalē tpalitū cū corpore vñ
laqueus pterit oim debitorū. qm for
tassis alio modo non erat bene possibi
lis solutio. Alij forsitan egerūt tepide ne
gligent cāz vel iusticie publice vel legi
diuine aut circumstātijs culpabiles ha
buit sua prosecutio. oia mors abolē po
tuit eo efficacius q ptumeli^o illata ē ca
ruitq; sepulcro. Talia q; oia dinumer^o.
Audebo sublim^o vocē attollere plenā
consolatioē sancte. Itaq; desolationū
oim q; furor hostilis opat^o ē put conq;
reris iterrogo qualis assignatur causa?
Si libido dominādi regendi q; si vidi
de zelus effer^o. si diuitiarū vel opū exe
trāda fames. si tituli fortassis alij nō mi
nus scelerati sacrilegi nephandiq;. Feli
ces oro nonne sunt q virtuosos animis
obfistē conati sunt q; quis in oculis hoīz
supari. Auctores vero tāto infeliciores
qnto nihil infelicius impunita licētia et
pseritate peccātū qualiuq; miserearis
velim p sua cōuersiōe salute q; depre
cans. Q; si cā iuxta quorundā impuden
tiā q; se de ptiacia dānat assignet defē
sio catholice veritatis. vitia querens et
errores corrigere. ⁊ hoc corā iudice le
gitimo nūc ordinario nūc supmo. qd sfi
dent affirmaueriz btōs esse mortuos q
p lege dei sui certauerint vsq; ad mor
tē exēplo tot martyz. Quid stupēs qd

me respicid. nolito mirari. si hz quotidie
martyres suos mund^o si caro si diabol^o
cur non habeat suos chrs. Idic aposto
p^o oportet hereses esse vt qui p bati sūt
manifesti sūt. Quomodo manifesti. pla
ne in bonum si legem dei defenderint
strennue. sed proisus in maluz si vel ma
lignē impugnauerint aut impugnan
tibus fauerint impudentē subdole neq;
subuertēdo vel negādo iusticiam. Ta
les dixeris scandalorum causam omni
um qualem egerunt in alios persecuten
tes aliquos vsq; ad coronam martyrij.
Quo pacto inquires. Respondeo non
ne martyrij causa fuit vt pro chro. pro
veritate. pro iusticia. pro vitiōū redar
gutione mors vñdecunq; tolerat. At
tende que causa reddiderit ipm Abel p
mū martyre in lege nature. Nec nūq;
q; in odium iusticie religiose qua sacrifi
cium obtulerat deo placabile. Cāyn frat
eū nihil tale cogitantem egredientē in
agrum insidiosē peremit. Sides quo pa
cto fit aliquis martyr etiam dum igno
rat. Omitto de septem fratribus macha
beis in lege scripta qui non ob aliam
causam q; ne legem in porcine carnis
esu violarent atrocissime necati sunt.
Non loquar de Johanne baptista qui
legis vtriusq; moysi et christi limes q;
dam fuit cuius martyrij aliam non in
uenitur causam habuisse nisi redargu
tionem publici incestus. Thomas can
tuariensis ob defensionem ecclesiastice
libertatis. Leodogarius ob zelum do
mus francie contra Ebroynum. Algha
thes Agnes et Lucia propter fidem
castitatis glorioso celebrantur marty
rio. Et ita de plurimis quorum exem
plis perspicuum fit omnem hominem
qui perimitur odio iusticie et veritatis
dum sectatur illam prosequitur aut de
fendit insignitur apud deum vero titu
lo martyrij qualecunq; fuerit apud ho
mines iudicium. Quid si plus aliquid
addiderim Innocentes quidez occasos
considero quos esse martyres nullus q;
fidez habet eccie dubitauit. Sed que ra
tio martyrij nunquid alia dabit q; odi
uz christi ex ambitioē regnādi pueniēs

Libri quarti de cōsolatiōe theologie

Ubi rursus colligitur hec regula quod infantes aut pueri quanto magis proecliores quos in odium christianorum seu christi vel sue legis perimant infideles. iudei. saraceni. vel pagani. aut aliqui nomine tenus christiani: hereticantes apostateque facti aut in tyrannidis rabie versi tales martyrio coronantur etiam mortis timidi. precipue si non alius criminis obex inest actu. **N**ec insideat animo tuo si absque fictione meus es discipulus. **N**ec mentis perturbationes radicatus euellant quam altior. securior. salubrior. religiosior. et gloriosior. non est altera consolatio ad quam prouehere possit doctrina mee legis quam martyrii tolerantia. per quod deletur in proprio sanguine quelibet culpa simul et pena ut primum homo liber et expeditus euolet in celum ubi statim habeat omnium bonorum aggregatiōe perfectum.

Voluerit Actenus o monache theologia locuta sit. nos ex sua narratiōe colloquutione breuiter epilogantes sumamus hoc compendiosum in omni tribulatione solamen ut toto corde suspiremus leuantes oculos in celum et dicentes. **D**eus est pater misericordiarum et totius consolationis in cuius miseratione sperandum est cuius se voluntati conformandum est. a quo est virtus patientie. in quo est serenatio conscientie. **N**os interim trahere conemur in affectum quod sub quadriduo differuimus per intellectum. **M**onachus fiat ita precor et pax dei que exuperat omnem sensum corda et intelligentias nostras custodiat in charitate dei et patientia christi ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeam. **A**men.

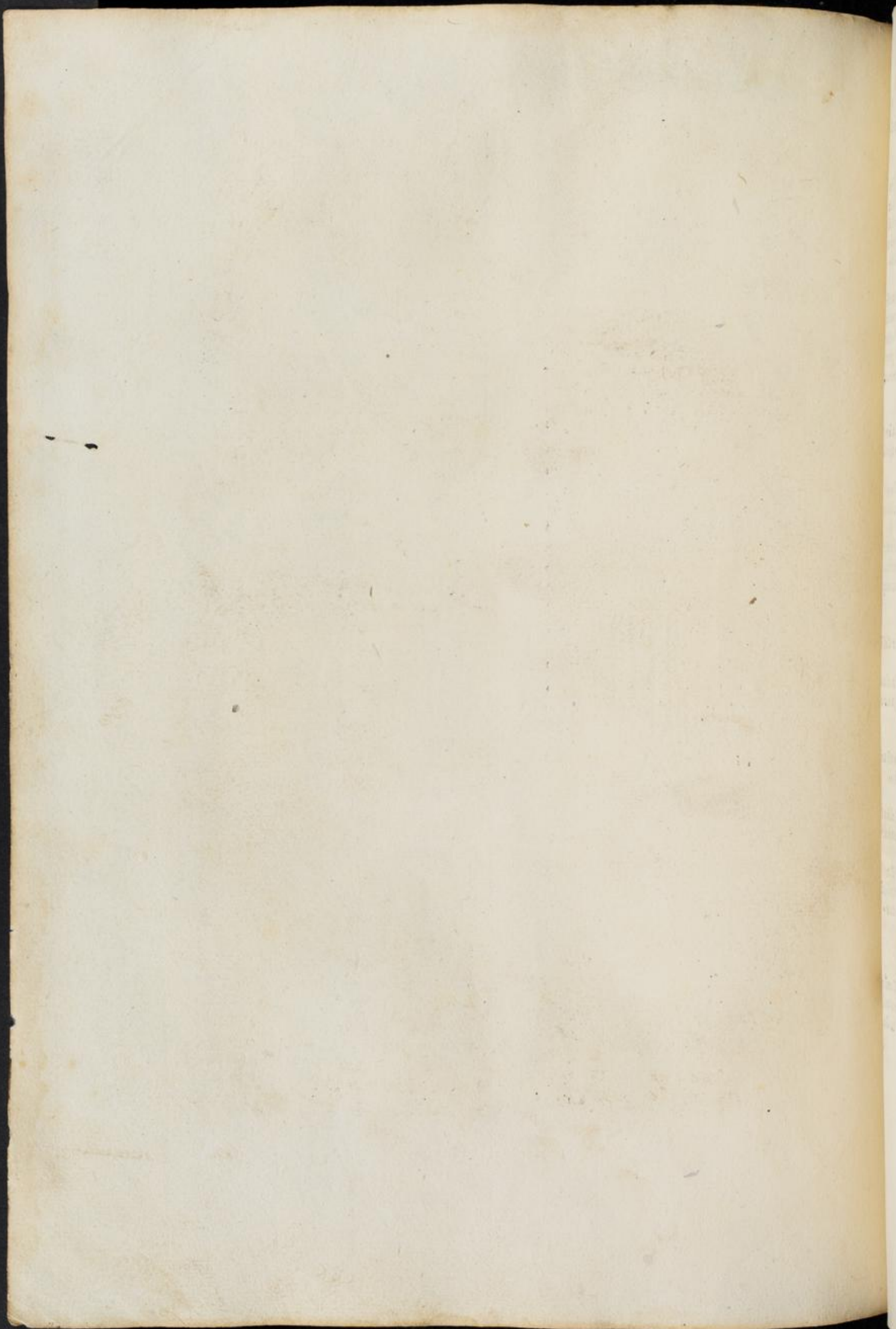
ExPLICIT tractatus de consolatione theologie venerabilis patris et magistri Johannis Gerson cancellarii parisiensis professoris in sacra pagina eximij.

Impressus per me Johānem Koelhoff de Lubeck Colonie ciuem Anno salutis D. m. cccc. lxxxviii.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Handwritten text from the adjacent page, mostly illegible due to fading and bleed-through. A red mark is visible on the right edge of this page.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

- A 1 R
- 2 G
- 3 B
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8 W
- 9 G
- 10 K
- 11
- 12
- 13
- 14 C
- 15 Y
- 16 M
- 17
- 18
- 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
